

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ചതുർഥസ്കന്ധേ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ചതുർഥസ്കന്ധേ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ॥

മൈത്രേയ ഉവാച
സനകാദ്യാ നാരദശ്ച ഋഭുർഹംസോഽരുണിര്യതിഃ |
നൈതേ ഗൃഹാൻ ബ്രഹ്മസുതാ ഹ്യാവസന്നൂർധ്വരേതസഃ || 1 ||

മൃഷാധർമസ്യ ഭാർയാഽഽസീദുംഭം മായാം ച ശത്രുഹൻ |
അസൂത മിമുനം തത്തു നിര്യതിർജഗൃഹേഽപ്രജഃ || 2 ||

തയോഃ സമഭവൽലോഭോ നികൃതിശ്ച മഹാമതേ |
താഭ്യാം ക്രോധശ്ച ഹിംസാ ച യദുരുകൃതിഃ സ്വസാ കലിഃ || 3 ||

ദുരുകൃതൗ കലിരാധത്ത ഭയം മൃത്യും ച സത്തമ |
തയോശ്ച മിമുനം ജജ്ഞേ യാതനാ നിരയസ്തഥാ || 4 ||

സംഗ്രഹേണ മയാഽഽഖ്യാതഃ
പ്രതിസർഗസ്തവാനഘ |
ത്രിഃശതൈതത്പുമാൻ പുൺഡ്രം
വിധുനോത്യാത്മനോ മലം || 5 ||

അഥാതഃ കീർതയേ വംശം പുൺഡ്രകീർതേഃ കുരുദ്വഹ |
സ്വായംഭുവസ്യാപി മനോർഹരേരംശാംശജൻമനഃ || 6 ||

പ്രിയവ്രതോത്താനപാദൗ ശതരൂപാപതേഃ സുതൗ |
വാസുദേവസ്യ കലയാ രക്ഷായാം ജഗതഃ സ്ഥിതൗ || 7 ||

ജായേ ഉത്താനപാദസ്യ സുനീതിഃ സുരൂചിസ്തയോഃ |
സുരൂചിഃ പ്രേയസീ പത്യാർനേതരാ യത്സുതോ ധ്രുവഃ || 8 ||

ഏകദാ സുരൂചേഃ പുത്രമങ്കമാരോപ്യ ലാലയൻ |
ഉത്തമം നാരുരൂക്ഷന്തം ധ്രുവം രാജാഭ്യനന്ദത || 9 ||

തഥാ ചികീർഷമാണം തം സപത്യാസ്തനയം ധ്രുവം |
സുരൂചിഃ ശൃൺവതോ രാജ്ഞഃ സേർഷ്യമാഹാതിഗർവിതാ || 10 ||

ന വത്സ നൃപതേർധിഷ്ഠ്യം ഭവാനാരോഽശുമർഹതി |
ന ഗൃഹീതോ മയാ യത്തും കൂക്ഷാവപി നൃപാത്മജഃ || 11 ||

ബാലോഽസി ബത നാത്മാനമന്യസ്ത്രീഗർഭസംഭൃതം |
നൂനം വേദ ഭവാൻ യസ്യ ദുർലഭേഭ്യർഥേ മനോരമഃ || 12 ||

തപസാഽപ്രാധ്യ പുരുഷം തസ്യൈവാനുഗ്രഹേണ മേ |
ഗർഭേ ത്വം സാധയാത്മാനം യദീച്ഛസി നൃപാസനം || 13 ||

മൈത്രേയ ഉവാച
മാതുഃ സപത്യാഃ സ ദുരുക്തിവിദ്ധഃ
ശ്വസൻ രൂഷാ ദണ്ഡഹതോ യഥാഹിഃ |
ഹിത്വാ മിഷന്തം പിതരം സന്നവാചം
ജഗാമ മാതുഃ പ്രരുദൻ സകാശം || 14 ||

തം നിഃശ്വസന്തം സ്ഫുരിതാധരോഷ്ഠം
സുനീതിരുത്സംഗ ഉദൂഹ്യ ബാലം |
നിശമ്യ തത്പൗരമുഖാന്നിതാന്തം
സാ വിവൃഥേ യദ്ഗദിതം സപത്യാ || 15 ||

സോത്സൃജ്യ ധൈര്യം വിലലാപ ശോക -
 ദാവാനിനാ ദാവലതേവ ബാലാ |
 വാക്യം സപത്യാഃ സ്മരതീ സരോജ -
 ശ്രീയാ ദൃശാ ബാഷ്പകലാമുവാഹ || 16 ||

ദീർഘം ശ്വസന്തീ വൃജിനസ്യ പാര -
 മപശ്യതീ ബാലകമാഹ ബാലാ |
 മാമംഗലം താത പരേഷു മംസ്ഥാ
 ഭുങ്ക്തേ ജനോ യത്പരദുഃഖദസ്തത് || 17 ||

സത്യം സുരുചാഭിഹിതം ഭവാനുമേ
 യദ് ദുർഭഗായാ ഉദരേ ഗൃഹീതഃ |
 സ്തന്യേന വൃദ്ധശ്ച വിലജ്ജതേ യാം
 ഭാര്യേതി വാ വോഽശുമിധസ്തപതിർമാം || 18 ||

ആതിഷ്ഠ തത്താത വിമത്സരസ്ത്വ -
 മുക്തം സമാത്രാപി യദവ്യലീകം |
 ആരാധയാധോക്ഷജപാദപദ്മം
 യദീച്ഛേന്ധ്യാസനമുത്തമോ യഥാ || 19 ||

യന്യാംഘ്രിപദ്മം പരിചര്യ വിശ്വ -
 വിഭാവനായാത്തഗുണാഭിപത്തേഃ |
 അജോഽധ്വതിഷ്ഠത്ഖലു പാരമേഷ്ഠ്യം
 പദം ജിതാത്മശ്വസനാഭിവന്ദ്യം || 20 ||

തഥാ മനുർവോ ഭഗവാൻ പിതാമഹോ
 യമേകമത്യാ പുരുദക്ഷിണൈർമഖൈഃ |
 ഇഷ്ട്വാഭിപേദേ ദുരവാപമന്യതോ
 ഭൗമം സുഖം ദിവ്യമമാപവർഗ്യം || 21 ||

തമേവ വത്സാശ്രയ ഭൃത്യവത്സലം

മുമുക്ഷുഭിർമൃഗ്യപദാബ്ജപദ്ധതിം ।

അനന്യഭാവേ നിജധർമ്മഭാവിതേ

മനസ്ത്വസ്ഥാപ്യ ഭജന്യ പുരുഷം ॥ 22 ॥

നാൻയം തതഃ പദ്മപലാശലോചനാദ്

ദുഃഖച്ഛിദ്രം തേ മൃഗയാമി കഞ്ചന ।

യോ മൃഗ്യതേ ഹസ്തഗൃഹീതപദ്മയാ

ശ്രിയേതരൈരംഗ വിമൃഗ്യമാണയാ ॥ 23 ॥

മൈത്രേയ ഉവാച

ഏവം സഞ്ജൽപിതം മാതുരാകർണ്യാർമാഗമം വചഃ ।

സന്നിയത്യാത്മനാസ്ത്ഥാനം നിശ്ചക്രാമ പിതുഃ പുരാത് ॥ 24 ॥

നാരദസ്തദുപാകർണ്യ ജ്ഞാത്വാ തസ്യ ചികീർഷിതം ।

സ്പൃഷ്ട്വാ മുർധൻയഘൃണേന പാണിനാ പ്രാഹ വിസ്മിതഃ ॥ 25 ॥

അഹോ തേജഃ ക്ഷത്രിയാണാം മാനഭംഗമമൃഷ്യതാം ।

ബാലോഽപ്യയം ഹൃദാ ധത്തേ യത്സമാതുരസദ്യചഃ ॥ 26 ॥

നാരദ ഉവാച

നാധുനാപ്യവമാനം തേ സമ്മാനം വാപി പുത്രക ।

ലക്ഷയാമഃ കുമാരസ്യ സകുതസ്യ ക്രീഡനാദിഷു ॥ 27 ॥

വികൽപേ വിദ്യമാനേപി ന ഹ്യസന്തോഷഹേതവഃ ।

പുംസോ മോഹമൃതേ ഭിന്നാ യൽലോകേ നിജകർമ്മഭിഃ ॥ 28 ॥

പരിതുഷ്യേത്തതസ്താത താവൻമാത്രേണ പുരുഷഃ ।

ദൈവോപസാദിതം യാവദ്വീക്ഷ്യശ്വരഗതിം ബുധഃ ॥ 29 ॥

അഥ മാത്രോപദിഷ്ടേന യോഗേനാവരുരുത്സസി |
യത്പ്രസാദം സ വൈ പുംസാം ദുരാരാധ്യോ മതോ മമ || 30 ||

മുനയഃ പദവീം യസ്യ നിഃസംഗേനോരുജ്ജന്മഭിഃ |
ന വിദുർമൃഗയന്തോഽപി തീവ്രയോഗസമാധിനാ || 31 ||

അതോ നിവർത്തതാമേഷ നിർബന്ധസ്തവ നിഷ്ഫലഃ |
യതിഷ്യതി ഭവാൻ കാലേ ശ്രേയസാം സമുപസ്ഥിതേ || 32 ||

യസ്യ യദ് ദൈവവിഹിതം സ തേന സുഖദുഃഖയോഃ |
ആത്മാനം തോഷയന്ദേഹീ തമസഃ പാരമൃച്ഛതി || 33 ||

ഗുണാധികാൻമുദം ലിപ്സേദനുക്രാശം ഗുണാധമാത് |
മൈത്രീം സമാനാദൻവിച്ഛേന്ന താപൈരഭിഭൂയതേ || 34 ||

ധ്രുവ ഉവാച
സോഽയം ശമോ ഭഗവതാ സുഖദുഃഖഹതാത്മനാം |
ദർശിതഃ കൃപയാ പുംസാം ദുർദർശോഽസ്മദ്വിധൈസ്തു യഃ || 35 ||

അഥാപി മേഘിനീതസ്യ ക്ഷാത്രം ഘോരമുപേയുഷഃ |
സുരുച്യാ ദുർവചോബാണൈർന ഭിന്നേ ശ്രേയതേ ഹൃദി || 36 ||

പദം ത്രിഭുവനോത്കൃഷ്ടം ജിഗീഷോഃ സാധു വർത്ത മേ |
ബ്രൂഹ്യസ്ഥത്പിതൃഭിർബ്രഹ്മന്നന്യൈരപ്യനധിഷ്ഠിതം || 37 ||

നൂനം ഭവാൻ ഭഗവതോ യോഽംഗജഃ പരമേഷ്ഠിനഃ |
വിതുദന്നടതേ വീണാം ഹിതാർഥം ജഗതോഽർകവത് || 38 ||

മൈത്രേയ ഉവാച
ഇത്യുദാഹൃതമാകർണ്യ ഭഗവന്നാരദസ്തദാ |
പ്രീതഃ പ്രത്യാഹ തം ബാലം സദ്യാകൃമനുകമ്പയാ || 39 ||

നാരദ ഉവാച

ജനന്യാഭിഹിതഃ പന്ഥാഃ സ വൈ നിഃശ്രയസസ്യ തേ |
ഭഗവാൻ വാസുദേവസ്തം ഭജ തത്പ്രവണാത്മനാ || 40 ||

ധർമാർഥകാമമോക്ഷാഖ്യം യ ഇച്ഛേച്ഛേച്ഛയ ആത്മനഃ |
ഏകമേവ ഹരേസ്തത്ര കാരണം പാദസേവനം || 41 ||

തത്താത ഗച്ഛ ഭദ്രം തേ യമുനായാസ്തടം ശുചി |
പുൺയം മധുവനം യത്ര സാന്നിധ്യം നിത്യദാ ഹരേഃ || 42 ||

സ്നാത്യാനുസവനം തസ്മിൻ കാലിന്ദ്രാഃ സലിലേ ശിവേ |
കൃത്യോചിതാനി നിവസന്നാത്മനഃ കൽപിതാസനഃ || 43 ||

പ്രാണായാമേന ത്രിവൃതാ പ്രാണേന്ദ്രിയമനോമലം |
ശന്നൈർവ്യാദസ്യാഭിധ്യായേൻമനസാ ഗുരുണാ ഗുരും || 44 ||

പ്രസാദാഭിമുഖം ശശ്വത്പ്രസന്നവദനേക്ഷണം |
സുനാസം സുഭ്രൂവം ചാരുകപോലം സുരസുന്ദരം || 45 ||

തരുണം രമണീയാംഗമരുണോഷ്ഠേക്ഷണാധരം |
പ്രണതാശ്രയണം നൃമ്ണം ശരൺയം കരുണാർണവം || 46 ||

ശ്രീവത്സാങ്കം ഘനശ്യാമം പുരുഷം വനമാലിനം |
ശംഖചക്രഗദാപദ്മൈരഭിവൃക്തചതുർഭുജം || 47 ||

കിരീടിനം കുണ്ഡലിനം കേയൂരവലയാൻവിതം |
കൗസ്തുഭാഭരണഗ്രീവം പീതകൗശേയവാസസം || 48 ||

കാഞ്ചീകലാപപർയസ്തം ലസത്കാഞ്ചനനൂപുരം |
ദർശനീയതമം ശാന്തം മനോനയനവർധനം || 49 ||

പദ്ഭ്യാം നഖമണിശ്രേണയാ വിലസദ്ഭ്യാം സമർചതാം |
ഹൃത്പദ്മകർണികാധിഷ്ണുമാക്രമ്യാത്മന്യവസ്ഥിതം || 50 ||

സ്ഥയമാനമഭിധ്യായേത്സാനുരാഗാവലോകനം |
നിയതേനൈകഭൂതേന മനസാ വരദർഷഭം || 51 ||

ഏവം ഭഗവതോ രൂപം സുഭദ്രം ധ്യായതോ മനഃ |
നിർവൃത്യാ പരയാ തൂർണം സമ്പന്നം ന നിവർതതേ || 52 ||

ജപ്യശ്ച പരമോ ഗുഹ്യഃ ശ്രൂയതാം മേ നൃപാത്മജ |
യം സപ്തരാത്രം പ്രപഠൻ പുമാൻ പശ്യതി ഖേചരാൻ || 53 ||

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ |
മന്ത്രേണാനേന ദേവസ്യ കുർയാദ് ഭവ്യമയീം ബുധഃ |
സപർയാം വിവിധൈർഭവൈർദേശകാലവിഭാഗവിത് || 54 ||

സലിലൈഃ ശുചിഭിർമാൽയൈർവന്യൈർമൂലഫലാദിഭിഃ |
ശസ്താങ്കുരാംശുകൈശ്ചാർചേത്തുലസ്യാ പ്രിയയാ പ്രഭും || 55 ||

ലബ്ധ്യാ ഭവ്യമയീമർചാം ക്ഷിത്യംബ്വാദിഷു വാർചയേത് |
ആഭ്യുതാത്മാ മുനിഃ ശാന്തോ യതവാങ്മിതവന്യഭുക് || 56 ||

സ്വേഷ്ഠാവതാരചരിതൈരചിന്ത്യനിജമായയാ |
കരിഷ്യത്യുത്തമശ്ലോകസ്തദ് ധ്യായേദ്യുദയംഗമം || 57 ||

പരിചർയാ ഭഗവതോ യാവത്യഃ പൂർവസേവിതാഃ |
താ മന്ത്രഹൃദയേനൈവ പ്രയുഞ്ജ്യാൻമന്ത്രമൂർതയേ || 58 ||

ഏവം കായേന മനസാ വചസാ ച മനോഗതം |
പരിചർയമാണോ ഭഗവാൻ ഭക്തിമത്പരിചർയയാ || 59 ||

പുംസാമമായിനാം സമൃഗ്ഭജതാം ഭാവവർധനഃ |
ശ്രേയോ ദിശത്യഭിമതം യദ്ധർമാദിഷു ദേഹിനാം || 60 ||

വിരക്തശ്ചന്ദ്രിയരതൗ ഭക്തിയോഗേന ഭൂയസാ |
തം നിരന്തരഭാവേന ഭജേതാദ്ധാ വിമുക്തയേ || 61 ||

ഇത്യുക്തസ്തം പരിക്രമ്യ പ്രണമ്യ ച നൃപാർഭകഃ |
യയൗ മധുവനം പുണ്യം ഹരേശ്വരണചർചിതം || 62 ||

തപോവനം ഗതേ തസ്മിൻപ്രവിഷ്ടോന്തഃപുരം മുനിഃ |
അർഹിതാർഹണകോ രാജ്ഞാ സുഖാസീന ഉവാച തം || 63 ||

നാരദ ഉവാച
രാജൻ കിം ധ്യായസേ ദീർഘം മുഖേന പരിശുഷ്യതാ |
കിം വാ ന രിഷ്യതേ കാമോ ധർമോ വാർഥേന സംയുതഃ || 64 ||

രാജോവാച
സുതോ മേ ബാലകോ ബ്രഹ്മൻ
സ്ത്രൈണേനാകരുണാത്മനാ |
നിർവാസിതഃ പഞ്ചവർഷഃ
സഹ മാത്രാ മഹാൻകവിഃ || 65 ||

അപ്യനാഥം വനേ ബ്രഹ്മൻ മാ സ്ഥാദന്ത്യർഭകം വൃകാഃ |
ശ്രാന്തം ശയാനം ക്ഷുധിതം പരിജ്ഞാനമുഖാംബുജം || 66 ||

അഹോ മേ ബത ദൗരാത്മ്യം സ്ത്രീജിതസ്യോപധാരയ |
യോക്തം പ്രേമ്ണാഽരുരുക്ഷന്തം നാഭ്യനന്ദമസത്തമഃ || 67 ||

നാരദ ഉവാച
മാ മാ ശുചഃ സ്വതനയം ദേവഗുപ്തം വിശാമ്പതേ |
തത്പ്രഭാവമവിജ്ഞായ പ്രാവൃക്തേ യദ്യശോ ജഗത് || 68 ||

സുദുഷ്കരം കർമ കൃത്വാ ലോകപാലൈരപി പ്രഭുഃ |
ഏഷ്യത്യചിരതോ രാജൻ യശോ വിപുലയംസ്തവ || 69 ||

മൈത്രേയ ഉവാച
ഇതി ദേവർഷിണാ പ്രോക്തം വിശ്രുത്യ ജഗതീപതിഃ |
രാജലക്ഷ്മീമനാദൃത്യ പുത്രമേവാൻവചിന്തയത് || 70 ||

തത്രാഭിഷിക്തഃ പ്രയത്സ്താമുപോഷ്യ വിഭാവരീം |
സമാഹിതഃ പര്യചരദ്യുഷ്ടാദേശേന പൂരുഷം || 71 ||

ത്രിരാത്രാന്തേ ത്രിരാത്രാന്തേ കപിത്ഥബദരാശനഃ |
ആത്മവൃത്തന്യുസാരേണ മാസം നിന്ത്യേർചയൻ ഹരിം || 72 ||

ദ്വിതീയം ച തഥാ മാസം ഷഷ്ഠോ ഷഷ്ഠേർഭക്തോ ദിനേ |
തൃണപർണാദിഭിഃ ശീർണ്ണൈഃ കൃതാനോഽഭ്യർചയദ്വിഭും || 73 ||

തൃതീയം ചാനയൻമാസം നവമേ നവമേഹനി |
അബ്ദക്ഷ ഉത്തമശ്ലോകമുപാധാവത്സമാധിനാ || 74 ||

ചതുർഥമപി വൈ മാസം ദ്വാദശേ ദ്വാദശേഹനി |
വായുഭക്ഷാ ജിതശ്ചാസോ ധ്യായന്ദേവമധാരയത് || 75 ||

പഞ്ചമേ മാസ്യനുപ്രാപ്തേ ജിതശ്ചാസോ നൃപാത്മജഃ |
ധ്യായൻ ബ്രഹ്മ പദൈകേന തസ്ഥൗ സ്ഥാണുരിവാചലഃ || 76 ||

സർവതോ മന ആകൃഷ്ട ഹൃദി ഭൂതേന്ദ്രിയാശയം |
ധ്യായൻഭഗവതോ രൂപം നാദ്രാക്ഷീത്കിഞ്ചനാപരം || 77 ||

ആധാരം മഹദാദീനാം പ്രധാനപുരുഷേശ്വരം |
ബ്രഹ്മ ധാരയമാണസ്യ ത്രയോ ലോകാശ്ചകമ്പിരേ || 78 ||

യദൈകപാദേന സ പാർഥിവാർഭക -

സ്തസ്ഥൗ തദംഗുഷ്ഠനിപീഡിതാ മഹീ |
നനാമ തത്രാർധമിഭേന്ദ്രധിഷ്ഠിതാ
തരീവ സവ്യേതരതഃ പദേ പദേ || 79 ||

തസ്മിന്നഭിധ്യായതി വിശ്വമാത്മനോ

ദ്വാരം നിരുധ്യാസുമനന്യയാ ധിയാ |
ലോകാ നിരുച്ഛാസനിപീഡിതാ ഭൃശം
സലോകപാലാഃ ശരണം യയുർഹരിം || 80 ||

ദേവാ ഊചുഃ

നൈവം വിദാമോ ഭഗവൻ പ്രാണരോധം
ചരാചരസ്യാഖിലസത്ത്വയാമ്നഃ |
വിധേഹി തന്നോ വൃജിനാദ്വിമോക്ഷം
പ്രാപ്താ വയം ത്വാം ശരണം ശരൺയം || 81 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

മാ ഭൈഷ്ട ബാലം തപസോ ദുരത്യയാ -
ന്നിവർതയിഷ്യേ പ്രതിയാത സ്വധാമ |
യതോ ഹി വഃ പ്രാണനിരോധ ആസീ -
ദൗത്താനപാദിർമയി സംഗതാത്മാ || 82 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ചതുർഥസ്കന്ധേ ധ്രുവചരിതേ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ||